

معرفی زبان ییدیش و عبری و بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های این دو زبان در مبحث اسم

فرشاد حضرتی معیر^۱

طلبه و پژوهشگر حوزه علمیه

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۲۲ | تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۷/۲۹

چکیده

زبان ییدیش و عبری هر دو از زبان‌هایی هستند که مورد استفاده‌ی یهودیان بوده و از زبان عبری به عنوان زبان مقدس یاد می‌شده اما زبان ییدیش را زبان مادری می‌نامند هر چند این دو زبان از الفبای واحدی استفاده می‌کنند اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که تفاوت‌های بسیاری از حیث خانواده‌های زبانی، تاریخ تطور، دستور زبان، واژگان و ساختار در بین این دو زبان دیده می‌شود هر چند برخی کتب و مقالات در مورد زبان عبری به رشته تحریر در آمده اما هیچ‌گونه متنی برای معرفی زبان ییدیش به زبان فارسی در دسترس نیست لذا در این مقاله به معرفی این دو زبان و بررسی ویژگی‌ها و کاربرد اسم در این دو زبان پرداخته شده تا خوانندگان فارسی زبان اطلاعاتی در این مورد کسب نمایند. روش کار در این مقاله به صورت تطبیقی است که ابتدا زبان ییدیش بیان شده و بعد در همان مورد زبان عبری بررسی شده است.

واژگان کلیدی

زبان ییدیش، زبان عبری، عبری مدرن، تاریخ زبان ییدیش، زبان‌های سامی، خانواده‌ی زبان‌های هندو اروپایی.

مقدمه

از ۱۰۰۰ سال پیش که زبان ییدیش در اروپا مورد استعمال قرار گرفت و رواج پیدا کرد، یهودیان با دو زبان شناخته می‌شدند هرچند لهجه‌های بسیاری نیز موجود است اما دو زبان ییدیش (ײִדיש) و عبری (עברית) به عنوان دو زبان توأم با شباهت‌ها و تفاوت‌ها برای یهودیان از اهمیت بسیاری برخوردار است.

با وجود شباهت‌های بسیاری که این دو زبان دارند و هر دو برای نوشتار از الفبای مشهور زبان عبری کهن استفاده می‌کنند اما ساختار و طریقه‌ی استعمال کلمات و همچنین خود کلمات در این دو زبان متفاوت است.

زبان عبری تحت تاثیر زبان‌های خانواده‌ی زبانی آفریقایی آسیایی است اما زبان ییدیش تحت تاثیر خانواده‌های زبانی هندو اروپایی است و نیز این زبان تاثیر بسیاری از زبان‌های حوزه‌ی اروپای مرکزی و شرقی پذیرفته است.

لکن هیچ کتاب، پایان نامه و یا مقاله‌ای به فارسی تا کنون برای معرفی زبان ییدیش، نگارش نیافته لذا در این مقاله نگارنده می‌کوشد تا با استفاده از منابع دقیق و معتبر در عین معرفی زبان ییدیش، تفاوت‌ها و شباهت‌های این زبان را با زبان عبری در مبحث اسم معرفی کند

پیشینه

آنچه مشخص است تا کنون هیچ کتاب، پایان نامه و یا مقاله‌ای مستقل در مورد معرفی زبان ییدیش به زبان فارسی نوشته نشده. اما فعالیت‌های علمی زیادی به زبان‌های انگلیسی، عربی، روسی، آلمانی و سایر زبان‌ها در مورد زبان ییدیش به رشته تحریر درآمده بیشتر این

آثار از موسسه 'YIVO و یا 'The Workmen's Circle' که دو موسسه بزرگ و فعال در این زمینه هستند منتشر شده به عنوان مثال فرهنگ انگلیسی - یدیش که اولین بار در سال ۱۹۶۸ توسط YIVO منتشر شد و در حال حاضر چندین نسخه از آن وجود دارد. علاوه بر این دو موسسه، سایر دانشگاهها و موسسات علمی همچنین اساتید و دانشجویان، آثاری در مورد زبان یدیش منتشر کرده‌اند.

لکن در مورد زبان عبری، آثاری به زبان فارسی موجود است مانند:

۱. آموزش زبان عبری اثر محمد سادات منصوری
۲. آموزش زبان عبری اثر میثم عرب سرخی
۳. خودآموز خط و زبان عبری اثر فاروق صفی زاده
۴. آموزش زبان عبری (ترجمه‌ی کتاب 71076) اثر محمد مکوند و نرجس توکلی محمدی

۵. آموزش پایه زبان عبری: برگرفته از کتاب هیسود اثر علی ملکوتی خواه و محمد علی مجتبی

۶. ترجمه درسامه زبان عبری اثر معصومه ملکی و جواد اصغری
 که این کتاب‌ها بیشتر جنبه‌ی آموزشی دارند و یا ترجمه از کتابی به زبان عربی، انگلیسی و ... هستند از طرفی مقالات زیادی گاه در مورد یک واژه و یا در ارتباط با کتاب مقدس که به نوعی بی‌ارتباط با زبان عبری نیست به چاپ رسیده است اما هیچ کدام به معرفی و بررسی زبان عبری و شباهت‌ها و تفاوت‌های آن با زبان یدیش پرداخته.

معرفی زبان یدیش

۱. این موسسه علمی در Vilna لهستان به سال ۱۹۲۵ توسط، جمعی از دانشمندان و دیگر فعالان که زبان یدیش را بهترین وسیله برای آموزش جمعیت یهودیان و دسترسی مردم یهود به تاریخ و فرهنگ خود می‌دانستند؛ تاسیس شد. فعالیت این موسسه شامل دادند بورس تحصیلی برای آموزش زبان یدیش، چاپ مجلات علمی، سخنرانی‌ها، نمایشگاه‌ها، شب‌های فرهنگی و سمینارهای آموزشی برای معلم‌ها در مدارس ابتدایی و دبیرستان‌ها و... می‌باشد. این موسسه به عنوان یک مرجع شناخته شده در زبان یدیش است و استانداردهایی برای نگارش یا املا، ترجمه و رسم الخط زبان یدیش به انگلیسی ایجاد کرده است که بیشترین استفاده را در بین ناشران و محققان دارد (Zucker 17).

۲. این موسسه در نیویورک تاسیس شده و یکی از وظایف آن مطالعات در زمینه‌ی زبان یدیش و فرهنگ اشکنازی است و همچنین چاپ و انتشار مجموعه‌های آموزشی زبان یدیش را بر عهده دارد (9 : Murray Goldman 2018)

از هزار سال گذشته بخش قابل توجهی از مردم یهود یعنی اشکنازی به این زبان صحبت می‌کردند (Weinreich 1959 : 564). در بسیاری از مدارس یهودی این زبان تدریس می‌شده و در حال حاضر در برخی کالج‌ها و دانشگاه‌ها در سراسر جهان ارائه می‌شود. در طول صدها سال، این زبان نام‌های مختلفی داشته از جمله:

1. לשון אשכנז
2. טייטש
3. מאמע לשון
4. לשון קודש

که از این نام‌ها تقریباً در صد سال گذشته استفاده می‌شده (Weinreich ۵۶۳). در زبان انگلیسی، واژه‌ی ییدیش در اواسط قرن نوزدهم در انگلستان، هنگامی که مهاجران یهودی از اروپا به آن کشور رفتند، مرسوم شد. با افزایش مهاجرت یهودیان به ایالات متحده، این نام در آنجا نیز پذیرفته شد (Parkvall ۷۰) و در سرشماری ایالات متحده در سال ۱۹۴۰ تعداد کسانی را که به زبان ییدیش از کودکی صحبت می‌کردند، ارائه کرد، بر اساس نمونه‌گیری پنج درصدی، این رقم به ۱۷۵۱۱۰۰ در آن سال رسیده بود (Shvel 14).

دوره‌های تاریخی زبان ییدیش

تاریخ این زبان به چهار دوره تقسیم می‌شود:

۱. ییدیش اولیه (تا ۱۲۵۰م)
۲. ییدیش قدیمی (۱۲۵۰م تا ۱۵۰۰م)
۳. ییدیش میانه (۱۵۰۰م تا ۱۷۵۰م)
۴. ییدیش مدرن (از ۱۷۵۰م)

زبان ییدیش قبل از جنگ جهانی دوم زبان اصلی یهودیان بود، و به عنوان وسیله‌ای برای ارتباط یهودیان در سراسر جهان عمل می‌کرد. به دلیل مهاجرت گسترده ییدیش‌زبانان از شرق اروپا در نیمه دوم قرن ۱۹، زبان ییدیش بین یهودیان در سرزمین‌های دور نیز رواج

یافت (۱۵ : Shvel 2006). علاوه بر این، نشر مطبوعات نیز به گسترش زبان ییدیش کمک می‌کرد.

زبان ییدیش در حدود سال ۱۰۰۰ قبل از میلاد آغاز شد و تاریخ این زبان با تاریخ یهودیان اشکنازی مطابقت دارد. این زبان زمانی پدید آمد که یهودیان مناطق رومانی زبان به حوضه میانی رود راین مهاجرت کردند. در ای مرحله زبان آنها از شکل زبانی رومانی-یهودی به آلمانی محلی آن دوره تغییر کرد و در نهایت، جنگ‌های صلیبی سبب مهاجرت این یهودیان از حوضه رود راین شد. به همراه آنها، ییدیش به شرق به جنوب و مرکز آلمان و از آنجا به اتریش، چکسلواکی و مجارستان رفت (Weinreich 1959 : ۵۶۹). در نتیجه، مولفه آلمانی ییدیش دارای ویژگی‌های متعددی با گویش‌های، فرانسوی و آلمانی می‌باشد. از قرن ۱۳ به بعد یهودیان ییدیش زبان به طور فزاینده‌ای در مناطق کنونی لهستان، لیتوانی، بلاروس، اوکراین و رومانی اقامت کردند و با گذشت زمان، اروپای شرقی مرکز ییدیش شد. در قرن ۱۸، زبان ییدیش تقریباً زبان همه یهودیان اروپا بود، به جز سفاردیم (که عمدتاً در سرزمین‌های مدیترانه‌ای زندگی می‌کردند)

در طول قرن نوزدهم، یهودیان در اروپای غربی، جذب فرهنگ و زبان کشورهای غربی که در آن زندگی می‌کردند، شدند لذا تنها بقایای زبان ییدیش غربی در آلماس و سوئیس زنده ماند اما در همین زمان تعداد گویندگان ییدیش در شرق اروپا افزایش چشمگیری یافت.

منشاء زبان ییدیش

از آنجا که بسیاری از یهودیان که به این زبان صحبت می‌کردند سواد خواندن و نوشتن داشتند، اسناد ادبی هر دوره به استثنای دوره اولیه باقی مانده است لذا در خصوص منشا زبان ییدیش دو نظریه وجود دارد:

۱. به زبان آلمانی مرتبط است
۲. به زبان‌های اسلاوی مرتبط است (Baumgarten 2005 : 46)

زبان ییدیش نتیجه تلفیق از زبان‌های متفاوت است مانند بسیاری از زبان‌ها به عنوان مثال مورات رابرت^۱ پروفیسور گفته است: همه زبان‌ها ترکیبی هستند و بسیاری از آنها، به دلیل دانش ناقص ما از تاریخ بیش از آنچه هستند همگن به نظر می‌رسند. به عنوان مثال زبان یونانی و آلمانی نمونه دیگری از ترکیب‌های پنهان را ارائه می‌دهند که در سطح فعلی بسیار یکدست و همگن جلوه می‌کند و آنچه در مورد زبان یونانی و آلمانی گفته شد می‌تواند در مورد هر زبان دیگر هند و اروپایی نیز گفته شود (Murat H 1939 : ۲۶)

از آنجا که یهودیان اروپایی همیشه با دیگران در تماس بودند، مسائل و ویژگی‌های جدیدی به زبان ییدیش از زبان‌هایی که یهودیان با آنها در تماس بودند، افزوده می‌شد علاوه بر این، به دلیل شرکت کردن یهودیان در تجارت و سفرهای فرامرزی، تماس با متکلمین زبانهای دیگر یک ضرورت شغلی بود که اغلب موجب غنی سازی زبان ییدیش می‌شد

ترکیب ییدیش بازتابی از تاریخ آن است اما زبان ییدیش ترکیبی منحصر به فرد از دو جزء اصلی، یعنی آلمانی قرون وسطایی و عبری ربانی است. کلماتی از زبان رمانی نیز در ییدیش تا به امروز باقی مانده است. با انتقال مرکز جامعه زبان ییدیش به سرزمین‌های اسلاوی، واژه سازی، نحو و واژگان دوباره تغییرات اساسی را تجربه کردند. علاوه بر این تأثیرات بیرونی بیان شده، این زبان مانند سایر زبان‌ها، دستخوش تغییرات و تحولات داخلی نیز شده است. با توسعه آن، آنچه ایجاد شد یک زبان کاملاً جدید یهودی^۲ بود که به عنوان حامل فرهنگ یهود در طول قرن‌ها عمل کرد. ییدیش ضمن تجسم سنت یهودیان، همچنین به عنوان وسیله ای برای بیان بسیاری از گرایش‌ها و مکاتب فکری جدید در قرون اخیر، مانند حسیدیسم^۳، هسکالا^۴ و جنبش کارگری یهودیان در میان دیگران عمل کرده است.

گوش‌های زبان ییدیش

^۱. Murat H. Roberts

^۲. قابل مقایسه با زبان‌های عبری و آرامی

^۳. Hasidism

^۴. Haskalah

با وجود اینکه ساختار ییدیش در سیستم گویش این زبان کاملاً مستقل است و از جهتی زبان آلمانی نیز دارای گویش‌های پیچیده‌ای است، ییدیش در اوایل قرن ۱۷، مجموعه‌ای منحصر به فرد از گویش‌ها را توسعه داد که کاملاً با آلمانی متفاوت است و تقریباً می‌توان آنها را به صورت زیر طبقه بندی کرد:

۱. ییدیش غربی (تقریباً توسط مرز آلمان و لهستان در سال ۱۹۳۹ محدود شده است)
 ۲. ییدیش مرکزی، که ییدیش لهستانی نیز نامیده می‌شود (از مرز آلمان و لهستان در سال ۱۹۳۹ تقریباً تا Vistula و San Rivers گسترش یافته است)
 ۳. ییدیش شرقی (از شرق Vistula متشکل از گویش شمال شرقی، که به آن ییدیش لیتوانیایی نیز گفته می‌شود)
 ۴. گویش جنوب شرقی (که ییدیش اوکراینی نیز نامیده می‌شود)
 ۵. ییدیش آمریکایی (گویشی است که به دلیل وجود گویش‌های مختلف مهاجران یهودی ییدیش در آمریکا ایجاد شد و انواع جدیدی از ویژگی‌ها را به خود اختصاص داده و علاوه بر این، کلمات و عبارات متعددی از زبان انگلیسی وارد این زبان شد) (Herzog 1992 : 61)
- زبان ییدیش معاصر که توسط گروه‌های حسیدی-آمریکایی در قرن بیست و یکم، صحبت می‌شد اغلب مطالب قابل توجهی از فرهنگ و زبان آمریکا و همچنین بخش وسیعی از زبانهای عبری-آرامی که بخاطر مطالعه تلمود و توجه به آرمان‌های مذهبی در آن جوامع؛ به ییدیش افزوده شده و با آن ترکیب شده.

ییدیش استاندارد

مانند دیگر جوامع زبانی، یک نوع نسبتاً یکنواخت از زبان وجود دارد که در هر کجا که ییدیش استفاده می‌شود پذیرفته و نوشته می‌شود دوره‌های ییدیش قدیم و میانه استانداردهای ادبی خود را داشتند که اساساً بر اساس ییدیش غربی بوده شکل‌های استاندارد این زبان توسط نویسندگان کلاسیک قرن ۱۹ ثابت شده است. استاندارد ییدیش یک پروژه

بزرگ علمی برای ایجاد زمینه مشترک بین انواع گویش‌ها است و با هیچ یک از آنها یکسان نیست، یک پایه یکنواخت را برای آموزش زبان فراهم می‌کند.

اولین کتاب درسی برای آموزش استاندارد ییدیش، توسط اوریل وینریچ^۱ نوشته شد و توسط YIVO در سال ۱۹۴۹ منتشر شد. در ۱۹۵۰، YIVO یک اصطلاح نامه 1000 صفحه‌ای^۲ از زبان ییدیش توسط ناهم استوتشکوف^۳ منتشر کرد که شامل حدود ۱۷۵۰۰۰ کلمه و عبارت است. این کتاب چندین بار تجدید چاپ شده است و علاوه بر آن نشریه Yidishe shprakh به شماره‌های جاری استاندارد ییدیش اختصاص داده شد، که توسط YIVO منتشر می‌شود.

یکی از استانداردهای ییدیش که باید رعایت شود استفاده از الفبای زبان عبری است و در سال ۱۹۳۷، YIVO قوانینی را وضع کرد که امروزه استاندارد تلقی می‌شوند. اکثر روزنامه‌ها، مجلات و کتابها، و همچنین دوره‌های دانشگاهی از این قوانین پیروی می‌کنند با این حال، مطبوعات و ناشران حسیدی همچنان از یک سیستم املائی تحت تأثیر زبان آلمانی استفاده می‌کنند که در اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم رایج بود. از طرفی رونویسی وجود دارد که در آن زبان ییدیش به نویسه‌های لاتین نوشته شده‌اند، این رونویس نیز توسط YIVO منتشر شده است و در میان کتابخانه‌ها، انتشارات و روزنامه نگاران، در مواردی که حروف عبری در دسترس نیست استفاده می‌شود. این استاندارد است که برای رونویسی به طور گسترده در نشریات دانشگاهی و آنلاین استفاده می‌شود.

معرفی زبان عبری

^۱. Uriel Weinreich

^۲. تحت عنوان Der oytser fun der yiddisher shprakh

^۳. Nahum Stutchkoff

عبری **לְבָבִית** یک زبان سامی شمال غربی از خانواده زبانی آفریقایی است. از نظر تاریخی، این زبان به عنوان زبان قوم بنی اسرائیل، یهودیان و اجداد آنها شناخته شده. این زبان در حدود ۱۲۰۰ تا ۵۸۶ پیش از میلاد^۱ در در قلمرو نیمه مستقل یهودیان به عنوان زبان گفتاری رونق گرفته بود (Ben Yosef 1981 : 37) اما به دلیل جنگ و مهاجرت و همینطور بخاطر زبان غالب در سرزمین بابل، زبان عبری در اواخر دوران باستان، به منقرض شدن نزدیک شد و فقط به عنوان یک زبان ادبی، به ویژه در اسپانیا، به عنوان زبان تجارت بین یهودیان و به عنوان زبان دینی یهودی‌ها، مورد استفاده قرار گرفت .

این زبان در کتاب مقدس با نام عبری یاد نمی‌شود بلکه با نام زبان یهودا یا زبان کنعان معروف است (Saenz Badillos 1993 : 1).

واژه‌ی عبری صفت است و از نام ابراهیم عبرانی مشتق شده و سپس وارد زبان آرامی شده و بعدها در زبان یونانی و لاتین به شکل **Ἑβραῖος** در آمده و به صورت **Ebrau** وارد زبان فرانسه قدیم شده و در نهایت از همین لغت فرانسوی، واژه‌ی **Hebrew** در زبان انگلیسی ساخته شده و مورد استعمال قرار گرفته (Ben- Yehuda 2011 : 7).

زبان شناسان و و پژوهش گران تاریخ زبان، گذشته‌ی زبان عبری را به سه مرحله تقسیم می‌کنند که عبارت است از:

۱. عبری عهد قدیم ۱۲۰۰ تا ۲۰۰ قبل از میلاد

۲. عبری عصر طلایی ۲۰۰ قبل تا قرن ۱۹ میلادی

۳. عبری مدرن از قرن ۱۹ میلادی تا کنون

عبری مدرن زبان رسمی در سرزمین اشغالی است، در حالی که عبری قدیم امروزه برای دعا یا مطالعه در جوامع یهودی در سراسر جهان استفاده می‌شود و بیشتر توسط یهودیان و دانشجویان باستان شناسان و زبان شناسان متخصص در خاورمیانه و تمدن‌های آن و متکلمان در حوزه‌های علمیه مسیحی مورد مطالعه قرار می‌گیرد. تقریباً تمام کتاب مقدس به زبان عبری قدیم نوشته شده است، و بیشتر شکل فعلی آن به گویشی است که محققان معتقدند

۱. دقیقاً در سالی که بخت النصر یهودیان را اسیر کرد و به بابل برد

در حدود قرن ششم قبل از میلاد، در زمان اسارت بابلی، شکوفا شد. به همین دلیل، زبان عبری توسط یهودیان به عنوان زبان مقدس (לשון קודש) شناخته می شود.

زبان عبری در سال ۲۰۱۳ زبان پنج میلیون نفر در سراسر جهان بوده، بیش از ۹ میلیون نفر در سراسر جهان به زبان عبری مدرن صحبت می کردند و بعد از سرزمین اشغالی، ایالات متحده دارای دومین جمعیت بزرگ عبری زبان است.

۷ میلیون نفر از میان ۹ میلیون متکلم زبان عبری به راحتی با این زبان صحبت می کنند حدود ۶۰ درصد از اعراب در منطقه سرزمین اشغالی به زبان عبری تسلط دارند و در همین سال زبان مادری ۴۹ درصد از مردم این منطقه عبری بوده است.^۱

در حال حاضر آکادمی زبان عبری دانشگاه عبری بیت المقدس سالانه حدود ۲۰۰۰ واژه جدید عبری را برای واژه‌های مدرن ثبت می کند و قوانینی وضع شده که همه‌ی افراد باید از لغات و علائم دیگر زبانان استفاده نکنند.

مقایسه‌ی دو زبان

جنسیت در اسم

اسامی در زبان ییدیش به یکی از سه جنسیت دستوری زیر طبقه بندی می شوند :

1. مذکر (מָזְכֵּר)

2. مونث (מְזֻכָּר)

3. خنثی (דְּבִיטָאָל) (Margolis 2011 : 85)

البته تا حد زیادی جنسیت یک اسم در زبان ییدیش غیرقابل پیش بینی است، اگرچه برخی الگوهای قاعده مند وجود دارد مثلاً اسامی که به طور خاص انسان و حیوان مذکر را بیان می کنند، معمولاً مذکر هستند و اسامی که به طور خاص به انسان و حیوان مونث اشاره می کنند، معمولاً مونث هستند یا اسامی که به شوا بدون استرس ختم می شوند معمولاً مونث هستند و برخی قاعده‌های دیگر به عنوان مثال מלך (پادشاه) به معنای میز (معین) جنسیت مذکر

۱. گزارش Ethnologue، در سال ۱۹۹۸

دارد و *יִתְלַפֵּט* به معنای دفترچه، مونث است و همینطور *סֵפֶר לְאִנָּה* که به معنی کشور است خنثی است

این در حالی است که اسامی در زبان عبری یکی از دو جنسیت مذکر و یا مونث را خواهد داشت به عبارت دیگر اسم در زبان عبری یا مذکر است یا مونث و دیگر جنسیت خنثی در این زبان وجود ندارد مانند *סֵפֶר* به معنای کتاب مذکر است اما *מִזְבֵּחַ* به معنای دفترچه مونث است (Cohen and Shoval 2011 :18)

نقش اسم

در زبان یدیش سه مورد دستوری برای اسم وجود دارد: فاعلی، مفعول مستقیم و مفعول غیر مستقیم (Margolis 2011 : 59) به عنوان مثال عبارت *סֵפֶר גוֹטלע קינד* در جمله‌ی *סֵפֶר גוֹטלע קינד איז^۱* در نقش فاعلی است و واژه‌ی *קינד* در جمله *איך זאל א גוט קינד^۲* در جایگاه مفعول مستقیم است و یا در جمله‌ی *איך א בוך דעם גוטן מאן^۳* کلمه‌ی *מאן* در جایگاه مفعول غیر مستقیم است.

در بعضی مواقع پایان اسم مذکر در حالت مفعول مستقیم و غیر مستقیم، حرف *א* دریافت می‌کند اما پایان اسم مونث و خنثی فقط در حالت مفعول غیر مستقیم حرف *א* دریافت می‌کند.

در زبان عبری نیز این سه نقش دستوری وجود دارد و اسم یا در جایگاه فاعل است و یا به عنوان مفعول مستقیم و یا مفعول غیر مستقیم استعمال می‌شود اما در هیچ کدام از این نقش‌ها پایانه‌ی اسم‌ها تغییر نمی‌کند (Cohen and Shoval 2011 : 34) مانند کلمه *גוֹד* در جمله *גוֹד פּוֹתֵב לַל הַלּוֹחַ^۴* در جایگاه فاعل است و یا در جمله *אַתָּה הָאִשָּׁה הָרַאִית^۵* کلمه‌ی *הָאִשָּׁה* به عنوان مفعول مستقیم استعمال شده و لذا نشانه‌ی

^۱. یعنی یک بچه‌ی خوب اینجا است

^۲. یعنی من بچه‌ی خوبی را دیدم

^۳. یعنی من کتابی را به یک مرد خوب دادم

^۴. داود بر روی تخته سیاه می‌نویسد

^۵. تو آن زن را دیدی

مفعولی לֶאֱמַן قبل آن قرار گرفته است و همینطور است کلمه יְשׁוּבָה که از ترکیب حرف اضافه « בְּ » و اسم « שׁוּבָה » ساخته شده در جمله $\text{לֶאֱמַן לְיָשׁוּבָה}$ جایگاه مفعول غیر مستقیم را دارد.

مضاف الیه و مالکیت

در زبان ییدیش استفاده از ترکیب مضاف و مضاف الیه وجود ندارد هرچند زمانی که بخواهند ملکیت را نشان دهند اگر مالک انسان باشد و یا حیوان جاندار باشد در انتهای اسمی که بیانگر مالک است حرف ס قرار می‌گیرد و یا از واژه סָוֶק استفاده می‌کنند (۹۷ 2020 Zucker) مانند:

$\text{דִּי גַאס פֿון דער שטאָט}$ خیابان شهر (خیابان معین) شهر (معین)

$\text{מֶר כּוֹהֵן'ס מַאָשִׁין}$ اتومبیل آقای کهن

اما در زبان عبری با وجود اینکه کلمه‌ای معادل «دارد» و یا «ندارم» در هیچ یک از زمان‌ها وجود ندارد اما از ترکیب

יֵשׁ ... استفاده می‌کنند که به صورت تحت اللفظی به معنای «وجود دارد برای...» می‌باشد و معادل معنای «دارد» و همینطور אֵין ... که به صورت تحت اللفظی به معنای «وجود ندارد برای...» است و معادل «ندارد» (Cohen and Shoval 2011 : 68) مانند יֵשׁ לִי בַיִת من خانه دارم (برای من خانه هست) همچنین برای مالکیت از واژه לֵאל استفاده می‌شود مانند: הַבַּיִת לְדָוִד به معنای خانه‌ی داود، و نیز می‌توان از ترکیب اسم و ضمیر متصل برای بیان اینگونه ارتباط استفاده کرد مانند בַּיִתִּי به معنای خانه‌ی من، و نیز زبان عبری از قواعد بسیار جالب و پیچیده ترکیب مضاف و مضاف الیه در زبان‌های سامی پیروی می‌کند مثل $\text{קוֹל הָאֵי שֶׁצָדָה}$ صدای مرد

بیان کمیت

۱. و من در بازار کار می‌کنم

در زبان ییدیش زمانی که می‌خواهند از الفاظی که نشان دهنده‌ی کمیت است استفاده کنند، خیلی ساده عبارتی که کمیت را بیان می‌کند در کنار اسم و یا گروه اسمی قرار می‌گیرد (Margolis 36) مثلاً عبارت אַ גרופע יונגע מענטשן که به معنای افراد جوان، است قرار می‌گیرد و عبارت به صورت زیر در می‌آید:

אַ גרופע יונגע מענטשן

یک گروه افراد جوان

و یا عبارت אַ פֿול גלאַז که بیانگر کمیت است و به معنای یک فنجان پُر، به سادگی بدون هیچ تغییری در کنار عبارت די סעל טיי که به معنای چای داغ، است قرار می‌گیرد و به شکل زیر در می‌آید:

אַ פֿול גלאַז די סעל טיי

یک فنجان پُر از چای داغ

در زبان عبری نوع استعمال کلماتی که بیانگر کمیت هستند به شدت بستگی به صفت بودن یا قید بودن آنها دارد (Cohen and Shoval 2011: 94) به عنوان مثال: کلمه‌ی אַרבע (به معنای (بسیار) که کمیت را بیان می‌کند چون قید است هیچ گاه تغییر نمی‌کند اما کلمه‌ی ארבע (به معنای (کم، اندک) اگر قید باشد و قبل از اسم استعمال شود تغییر نمی‌کند اما اگر به عنوان صفت استعمال شود و بعد از اسم بیاید باید از موصوف در شمار، جنسیت و معرفه و نکره بودن تبعیت کند مانند:

היה מעט חמצן באטמוספירה

اکسیژن کمی در اتمسفر وجود داشت

که واژه‌ی מעט قید است و بدون هیچ تغییری استعمال می‌شود اما در عبارت ספלים מעטים کلمه‌ی מעטים به عنوان صفت بکار رفته و از موصوف تبعیت کرده.

جمع بستن

برای جمع بستن کلمات در زبان ییدیش بعضی اسامی قاعدمند هستند که از دو پسوند می‌توان استفاده کرد. برای اسامی که به مصوت بدون استرس ختم می‌شوند، با پسوند ם تشکیل می‌شود (Zucker 2020: 24). برای نمومه جمع ארבע (به معنای گروه، به

صورت מללול است و برای اسامی که به صامت ختم می‌شوند، با پسوند ל تشکیل می‌شود مانند מללול به معنای میز، که به صورت מללול به معنای میزها، جمع بسته می‌شود. هرچند اسامی در زبان ییدیش وجود دارند که به صورت بی‌قاعده جمع بسته می‌شوند^۱ مانند:

מללול مرد מללול مردها

האנט دست האנט دست‌ها

קינד بچه קינד بچه‌ها^۲

لکن در زبان عبری برای جمع بستن اسامی مذکر از پسوند « ים » استفاده می‌شود^۳ مثل תלמידים یعنی دانش آموزان مذکر، و یا برای جمع بستن اسامی مونث از « ות » استفاده می‌شود مثل « מורה » که به معنای معلم مونث، است و به صورت מורות جمع بسته می‌شود در این بین استثنائاتی هم وجود دارد^۴

اسم معرفه و نکره

در زبان ییدیش حرف تعریف با توجه به شمار، جنسیت و نقش اسم استفاده می‌شود همچنین این حرف نسبت به نقش فاعل، مفعول و مفعول غیرمستقیم تغییر می‌کند که صور مختلف آن به صورت زیر است:

	مفرد			جمع
	مذکر	خنثی	مونث	

۱. جمع این اسامی عمدتاً تحت تأثیر زبان‌های اسلاوی است هرچند اسامی نیز در زبان ییدیش وجود دارند که در حالت جمع و مفرد به یک صورت ظاهر می‌شوند مانند מללול که هم به معنای ماهی است هم ماهی‌ها

۲. در زبان ییدیش علائم جمع دیگری نیز وجود دارند

۳. هرچند علامت « ים » که در عبری قدیم علامت تشبیه بوده نیز بعضاً به عنوان علامت جمع استفاده می‌شود

۴. به طور خاص، اسامی مونث عبری که به ת ختم می‌شوند در زبان ییدیش در اکثر مواقع مذکر هستند و بعضی از آنها در هنگام جمع به جای ים پسوند ות دریافت می‌کنند مثلاً לכתב به معنای روز شنبه به صورت לכתבות جمع بسته می‌شود این در حالی است که در زبان عبری جمع آن לכתבות است

فاعل	דער	דאָס	די	די
مفعول	דעם			
مفعول غیر مستقیم		דעם	דער	

این حرف تعریف همیشه قبل از اسم استعمال می شود (Margolis 2011 : ۵۶).
اسم نکره نیز در زبان ییدیش با حرف **א** و همینطور **אַ** زمانی که اولین حرف اسم،
صدا دار باشد استعمال می شود (مانند زبان انگلیسی) مانند:

דער טאטלא پدر معین (اسم مذکر در نقش فاعلی)

די טאטלאס پدرها معین (اسم جمع)

א בויים درخت، یک درخت، درختی (اسم نکره که حرف اول آن صامت است)

אן אײג چشم، یک چشم، چشمی (اسم نکره که حرف اول آن مصوت است)

اما در زبان عبری برای اسم نکره علامت خاصی وجود ندارد و اسم در حالت اصلی
نکره است و تبدیل اسم نکره به معرفه با اضافه شدن حرف «א» صورت می گیرد به این شکل
که حرف تعریف «א» در ابتدای اسم قرار می گیرد مانند:

חבר دوستی אָהבֶר دوست (معین)

לארים شهری אָלרִים شهر (معین)

ארון کمدی אָרֹן کمد (معین)

صفت ساده

صفت ساده به دو صورت در زبان ییدیش استعمال می شود (Margolis 2011 : ۱۰۷)

(:

1. صفت هایی که مستقیماً قبل از موصوف ذکر می شوند که از حیث جنسیت، شمار

و نقش از موصوف تبعیت می کنند مانند:

דער גוטער מאן مرد خوب (معین)

که صف 767676 به معنای خوب از موصوف 767676 در جنسیت، شمار و نقش تبعیت کرده و به صورت مفرد مذکر در نقش فاعلی ظاهر شده

همانطور که گفته شد صفت در زبان ییدیش بعد از موصوف ذکر می شود اما بعضی اوقات صفت قبل از موصوف نیز ذکر می شود که می تواند دلایل گوناگونی داشته باشد^۱ به عنوان مثال :

א פֿרײַע אַ שײַנלעך וואָס אַ זײַנלעך (زنی) و אַ זײַנלעך (زیبا) است و عبارت به طور کلی به معنای (زنی زیبا) می باشد که می تواند به صورت אַ שײַנלעך פֿרײַע نیز بیان شود.

2. صفاتی که به عنوان محمول جمله استعمال می شوند و از موضوع تبعیت نمی کنند
مثل:

דער מאַן איז גוט (معیّن) خوب است

صفت 767676 در جایگاه محمول واقع شده و به صورت خنثی و نامعین بیان شده است این در حالی است که موضوع جمله 767676 هم معرفه است هم مذکر. باید توجه داشت که شکل ظاهری کلماتی که صفت هستند از الگوی زیر تبعیت می کند (Margolis 2011 : ۱۲۹):

	مفرد					جم ع
	م ذکر	خنثی			مون ث	
		ن کره	معر فه	مط لق		
فاعل	76 76	76 76	7676 76	76 7676	7676 76	76 7676
مفعو ل	76 76	76 76	7676 76	76 7676	7676 76	76 7676

۱. به عنوان نمونه تاثیر زبان عبری بر زبان ییدیش و یا این موضوع میتواند نشان دهنده ی قابلیت های زبان ییدیش برای ساخت عبارت های مختلف با معنای واحد باشد

مفعول	ג	ג	גוט	ג	גוט	
ל غیر	טן	טן	ן	טן	ער	
مستقیم						

با توجه به جدول، مشخص می شود صفت גוט به معنای (خوب) در حالت های متفاوت چگونه تغییر می کند مانند:

איך זע דעם גוטן מעלנטש מן مرد خوب را می بینم
 که گوتן صفت برای מעלנטש است و این کلمه جایگاه مفعول مستقیم مذکر را در جمله دارد

ער קויפט גוטע ציטונג او (مذکر) روزنامه ی خوبی خرید
 که کلمه ی גוטע به عنوان صفت برای کلمه ציטונג است و این کلمه در نقش مفعول مستقیم مونث است
 در زبان عبری نیز:

۱. صفت، بعد از اسم بیان می شود و باید از ویژگی های اسمی که موصوف است تبعیت داشته باشد این تبعیت در موارد زیر است:

- جنسیت (مذکر یا مونث)
- شمار (مفرد یا جمع)
- معرفه و نکره

مانند:

دانش آموز خوب (مفرد مذکر نکره): תלמיד טוב
 دانش آموز خوب (مفرد مونث نکره): תלמידה טובה
 دانش آموزان خوب (جمع مذکر نکره): תלמידים טובים
 دانش آموزان خوب (جمع مونث نکره): תלמידות טובות
 دانش آموز خوب (مفرد مذکر معرفه): התלמיד הטוב
 دانش آموز خوب (مفرد مونث معرفه): התלמידה הטובה

دانش آموزان خوب (جمع مذکر معرفه): התלמידים הטובים
 دانش آموزان خوب (جمع مؤنث معرفه): התלמידות הטובות

۲. صفت در جایگاه محمول واقع می شود که در این صورت فقط از حیث جنسیت و شمار با نهاد هماهنگ است مانند:

הַפְּלֶפֶל פְּלַףל سرد است که واژه « פֶּלֶפֶל » صفت است اما در جایگاه محمول قرار دارد^۱
 הַדָּבָר הַלָּבֵן داوود خسته است که کلمه « הַלָּבֵן » صفت است و در جایگاه محمول قرار گرفته.

نتیجه

یهودیان از گذشته تا کنون از دو زبان ییدیش و عبری استفاده می کردند و می کنند هر چند قدمت زبان عبری بسیار بیشتر از زبان ییدیش است اما در حال حاضر هر دو زبان زنده بوده و متکلمینی به این دو زبان صحبت می کنند. زبان عبری در قرن ۱۹ رشد عجیبی در پیش داشت که منجر به ایجاد زبان عبری مدرن شد اما زبان ییدیش به همان حرکت آرام خود ادامه داده است هر دو زبان از آن قوم واحدی هستند و از یک الفبای واحد استفاده می کنند اما ساختار و لغات در این دو زبان بسیار متفاوت است به نوعی می توان گفت زبان عبری از جمله زبان های سامی است که در خانواده ی زبانی آفریقایی آسیایی جا می گیرد لذا متاثر از ساختار زبان های آفریقایی آسیایی است اما زبان ییدیش از جمله زبان های آلمانی است که ذیل خانواده ی زبانی هند اروپایی قرار می گیرد لذا خصوصیات اسم و نیز نحوه ی استعمال آن در جمله در این دو زبان چنانچه بررسی شد تفاوت بسیاری دارد و در هریک از این دو زبان به گونه ای متفاوت استفاده می شود.

۱. باید توجه داشت که فعل جمله در زمان حال حذف می شود.

۱. سادات منصوری، محمد. (۱۳۹۶). آموزش زبان عبری (دستور زبان). تهران: انتشارات فلوپین
۲. صفی‌زاده، فاروق. (۱۳۹۳). خودآموز خط و زبان عبری. تهران: ایران جام
۳. عرب سرخی، میثم. (۱۳۹۶). آموزش زبان عبری. تهران: نشر آفاق روشن بیدار
۴. کمال، ربیحی. (۱۴۰۰). درسنامه‌ی زبان عبری. معصومه ملکی، جواد اصغری. تهران: انتشارات دانشگاه تهران
۵. مکوند، محمود و نرجس توکلی محمدی. (۱۳۹۹). آموزش زبان عبری (ترجمه‌ی کتاب תורת התורה). قم: آیین احمد
۶. ملکوتی‌خواه، علی و محمدعلی مجتبی. (۱۳۹۵). آموزش پایه زبان عبری: برگرفته از کتاب هیسود. تهران: مرکز آموزشی و پرورشی شهید صیاد شیرازی
7. Baumgarten, Jean. Frakes, Jerold. Introduction to old Yiddish Literature. Oxford: Oxford University Press, 2005
8. Ben- Yehuda, Eliezer. מלון בן-יהודה. Jerusalem: Makor Publishing ltd, 1980
9. Ben Yosef, Avraham. Introduction to the history of the Hebrew language. Tel-Aviv: אור עם, 1981
10. Cohen, Gila Freedman, Shoal, Camia. Easing into modern Hebrew grammar. Jerusalem: The Hebrew university Magnes press, 2011
11. Herzog Marvin, et al. The language and culture Atlas of Ashkenazic jewry. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1992
12. Margolis, Rebecca. Yiddish grammar. UK: Routledge, 2011

13. Murat H, Roberts. The problem of the Hybrid language. *Journal of English and Germanic Philology*, 38, 1939: 23-42
 14. Murray Goldman, Y. Fraternal older for progressive Youth. *The New Leader*, 20. 18(1937): 9-12
 15. Parkval, Mikael. Sveriges sprak (Vem talar vad och var?). *Rapporter fran instituionen for lingvistik vid Stockholms universitet*, 1(2009): 68-72
 16. Saenz Badillos, Angel. A History of the Hebrew language. Cambridge: Cambridge University Press, 1993
 17. Shvel, Afn. League for Yiddish. *אונדזער פרץ*, 333(2006): 10-15
 18. Weinreich, Max. History of the Yiddish language: The problems and their implications. *American Philosophical Society*, 4(1959): 563-570
- Zucker, Sheva. *Yiddish: An introduction to the language, literature and culture*. New York City: The Workmen's circle, 2020